

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Vaka Sunumu / Case Presentation

Yükseköğretimde Toplum Örgütlenmesi: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Topluluğu Örneği

Community Organization in Higher Education: The Example of Recep Tayyip Erdoğan University International Student Club

Bekir GÜZEL¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, bekir.guzel@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0795-0768

Başvuru: 19.06.2020
Kabul: 24.02.2021

Atıf:
Güzel, B. (2021). Yükseköğretimde toplum örgütlenmesi: Recep Tayyip Erdoğan üniversitesi uluslararası öğrenci topluluğu örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1215-. DOI: 10.33417/tsh.755297

ÖZET

Sosyal hizmetin makro düzeydeki uygulama alanını oluşturan toplumla sosyal hizmet; insan hakları, sosyal adalet ve eşitlik gibi evrensel değerleri temel alan, toplum için sosyal refah alanlarında değişiklik yapmayı amaçlayan bir çalışma alanıdır. Toplumla sosyal hizmet uygulamalarında kullanılan toplum örgütlenmesi, toplum kalkınması, sosyal eylem ve sosyal planlama gibi farklı modeller bulunmaktadır. Bu modeller toplum ya da topluluk içinde hedeflenen ve planlanan değişimin gerçekleştirilmesi için yol gösterici olmaları nedeniyle oldukça önemlidir. Bu çalışmada toplum örgütlenmesi modeli kullanılarak üniversitelerde faaliyet gösteren öğrenci topluluklarının kuruluş, yönetim, organizasyon ve faaliyet süreçlerinin uygulama örneği üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda örnek uygulama olarak 2016 yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi bünyesinde kurulan “Uluslararası Öğrenci Topluluğu” ele alınacaktır. Öncelikle toplumla çalışma modelleri ve yaklaşımları incelenecektir. Ardından toplum örgütlenmesi esas alınarak gerçekleştirilen uygulama, literatürde yer alan tekniklere uygun olarak; (1) topluluk pratiğine odaklanma, (2) topluluk üyeleri ile ilişki kurma ve onlarla bir araya gelme, (3) fikirleri değerlendirme ve paylaşma, (4) müdahale planı geliştirme ve uygulama ile (5) değerlendirme süreçleri takip edilerek aktarılacaktır. Bu süreçte Rize ilinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sırasıyla (1) beslenme, (2) ekonomik, (3) giyim ve (4) psikososyal destek başlıkları altında toplanan çeşitli gereksinimleri bulunduğu tespit edilmiştir. Bu gereksinimleri karşılamak üzere hazırlanan müdahale planı çalışmanın sonunda detaylı bir şekilde sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Toplumla sosyal hizmet, toplum örgütlenmesi, uluslararası öğrenciler, öğrenci topluluğu, müdahale planı

ABSTRACT

As a macro-level of social work; community social work which is a field of study based on universal values such as human rights, social justice and equality aims to make changes for social welfare of a society. There are different models used in macro social work practices such as community organization, community development, social action and social planning. These models are significant since they are guiding the realization of the targeted and planned change within a society or community. This study aims to evaluate the establishment, management, organization and activity processes of student communities at universities by using the model of community organization in practice. Within this framework, the “International Student Club” founded at Recep Tayyip Erdoğan University in 2016 is presented as a model. In this paper, firstly the models and approaches for working with the society are discussed. Then, the

practice based on community organization is explained in accordance with the techniques in the literature; (1) focusing on community practice, (2) establishing relationships with and meeting with community members, (3) evaluating and sharing ideas, (4) developing and implementing an intervention plan, and (5) evaluation processes. In this process, it was identified that international students studying in the city of Rize have various needs, which are categorized as (1) nutritional, (2) financial, (3) clothing, and (4) psychosocial support. The intervention plan developed for meeting these needs is presented in detail at the end of the study.

Keywords: *Community social work, community organization, international students, student club, intervention plan*

GİRİŞ

Üniversite eğitimi, bir diğer adıyla yükseköğretim, Antik Yunan döneminden günümüze kadar toplumların eğitimi insan kaynağı oluşturma idealleriyle var olagelmıştır. Bu ideal uğruna insanlar zaman ve uzam mefhumu gözetmeksizin binlerce yıldır bir yerden başka bir yere göç etmektedir. Özellikle dünyanın küresel bir köy¹ haline geldiği 21. yüzyılda, üniversite eğitimi almak amacıyla gerçekleştirilen göçler oldukça yaygınlaşmıştır. Post-endüstriyel süreçte bilişim teknolojileriyle şekillenen bilgi toplumunda, bilgi küresel boyutta paylaşılan bir olgu haline gelmiştir. Bu gelişme bilginin üretildiği ve paylaşıldığı merkezlerin de uluslararası mekânlar haline dönüşmesine katkı sağlamıştır. İstatistiki veriler incelendiğinde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki üniversite sayıları ile bu ülkelere eğitim almak amacıyla gelen uluslararası öğrenci sayılarının her geçen yıl arttığı görülmektedir. Örneğin dünyadaki uluslararası öğrenci sayısı 1975 yılında 800 bin civarında iken bu sayı 1980 yılında 1,1 milyona, 2000 yılında ise 2,1 milyona ulaşmıştır. 2010 yılına gelindiğinde ise bu sayı 4,1 milyona ulaşmıştır (Kritz, 2012). OECD (2012) verilerine göre 2025 yılında dünyadaki uluslararası öğrenci sayısının sekiz milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Küresel boyutta yaşanan bu gelişmelere paralel olarak son dönemde Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayılarının da arttığı görülmektedir. Ancak Türkiye'deki bu artışta küresel düzeyde gerçekleşen konjonktürel değişim kadar ulusal düzeyde yaşanan gelişmeler de etkili olmuştur. Nitekim son yıllarda Türkiye'nin üniversiteleşme oranında çok hızlı bir artış söz konusudur. 2005 yılına kadar Türkiye'de toplam 78 üniversite bulunmaktadır; fakat 2006 yılında yapılan yasal bir düzenleme ile Türkiye'nin farklı bölgelerinde toplam 15 yeni üniversite kurulmuştur (Sargın, 2007). Ardından 2007 yılında 22, 2008 yılında 15, 2009 yılında dokuz, 2010 yılında 17, 2011 yılında 11, 2012 ve 2013 yılları arasında ise dört yeni üniversite kurulmuştur. Böylece sadece sekiz yıllık süre içerisinde Türkiye'de toplam 93 yeni üniversite kurulmuştur (Günay ve Günay, 2011; Doğan, 2013). 2020 yılı verilerine göre Türkiye'de 129'u devlet, 75'i vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 204 üniversite bulunmaktadır (YÖK, 2020a). Bu üniversitelerdeki öğrenci sayıları incelendiğinde birinci öğretim, ikinci öğretim, uzaktan öğretim ve açıköğretim fakültelerine kayıtlı toplam yedi milyon 740 bin 502 öğrenci bulunmaktadır. 2018-2019 akademik yılı verilerine göre bu öğrencilerin yaklaşık 155 bini uluslararası öğrencidir (YÖK, 2020b). Öğrenci sayılarının toplamı göz önüne alındığında uluslararası öğrenci sayısının oldukça az olduğu düşünülebilir; ancak 2010'lu yıllara kadar bu sayının yaklaşık on bin civarında olduğu düşünüldüğünde geçen sürede oransal olarak ciddi bir artışın yaşandığı anlaşılmaktadır (YÖK, 2020b). Özellikle son yıllarda YÖK'ün uluslararasılaşma hedefleri kapsamında yaptığı çalışmalarla uluslararası öğrenci sayılarının hızla arttığı görülmektedir. 2000'li yıllarda on binin altında seyreden uluslararası öğrenci sayıları 2013-2014 akademik yılında 48 bin 183'e, 2014-2015 akademik yılında 72 bin 178'e, 2015-2016 akademik yılında 95 bin 151'e, 2016-

¹ Bu kavram ilk olarak 1964 yılında Marshall McLuhan tarafından yazılan *Understanding Media: The Extensions of Man* adlı kitapta kullanılmıştır.

2017 akademik yılında ise 108 bin 76 öğrenciye ulaşmıştır (Özer, 2017). 2018-2019 akademik yılı itibarıyla de 154 bin 505 uluslararası öğrenci Türkiye’de bulunan bir yükseköğretim kurumuna kayıtlıdır (YÖK, 2020b).

Göç, hem göç etme eylemi öncesinde ve sırasında hem de sonrasında çeşitli zorlukları içinde barındıran bir süreçtir. Bu durum ayırım gözetmeksizin -zorunlu, gönüllü, iç, dış, düzenli ya da düzensiz- tüm göç türleri için geçerlidir. Yapılan araştırmalarda “eğitim göçü” olarak da tanımlayabileceğimiz bir süreci yaşayarak vatandaşı oldukları ülkenin dışına çıkıp başka bir ülkeye gelen bireylerin çoğunun göç öncesinde, sırasında ve sonrasında çeşitli zorluklar ve sorunlar yaşadıkları görülmektedir (Galloway ve Jenkins, 2009; Xiang ve Shen, 2009; Sherry, Thomas ve Chui, 2010; Hagedorn, Pei ve Yan, 2016; Almurideef, 2016; Forbes-Mewett ve Sawyer, 2019). Türkiye özelinde yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Güçlü, 1996; Derman, 2010; Özkan ve Güvendir, 2015; Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan, 2017; Snoubar, 2017). Bu çalışmalar incelendiğinde Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin başta sağlık sorunları olmak üzere ekonomik, akademik, psikolojik, kültürel ve/veya sosyal pek çok sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu öğrencilerin çoğu bireysel, çevresel ve sistemsel nedenlerden dolayı bu sorunlarla başa çıkmakta zorlanmaktadır. Bu çalışmanın nedeni ve amacı da işte bu noktada ortaya çıkmaktadır.

İnsan ilişkilerinde sorun çözmeyi, güçlendirmeyi ve özgürleştirmeyi amaçlayan (IFSW, 2014) sosyal hizmet disiplininin temel alındığı bu çalışmada; Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında eğitim gören uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma kapasitelerinin artırılması ve sorunlara çözüm bulma becerilerinin geliştirilmesi için örnek bir uygulama modeli sunulması amaçlanmaktadır. Bu örnek uygulama kapsamında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (RTEÜ) Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı (SKSDB) bünyesinde bir öğrenci topluluğunun kurulması ve bu topluluk üzerinden çeşitli çalışmaların yürütülmesi planlanmaktadır. Ancak öncelikle yapılacak çalışmalara yön verecek olan toplumla sosyal hizmet uygulamasına, müdahale modellerine ve tekniklerine kısaca değinilecektir. Böylece yapılacak uygulamanın ve toplumla sosyal hizmet müdahale sürecinin açık bir şekilde ortaya koyulması hedeflenmektedir.

1. Toplumla Sosyal Hizmet

Sosyal hizmetin toplumlara ya da topluluklara yönelik uygulaması toplumla sosyal hizmet ya da toplumla sosyal çalışma olarak nitelendirilmektedir². Toplumla sosyal hizmet; insan hakları, sosyal adalet ve eşitlik gibi evrensel ilkeleri temel alan, toplum için sosyal refah alanlarında değişiklik yapmayı amaçlayan ve bu değişikliklerin de toplumun en az bir bölümünün aktif katılımı ile mümkün olacağına inanan akademik bir çalışma alanı ve yöntemler bütünüdür (Kongar, 1972; Healy, 2012). Toplumla sosyal hizmet uygulamaları ilk olarak 19. yüzyılda İngiltere’de ve Amerika’da ortaya çıkmış ve zamanla diğer Batı Avrupa ülkelerine de yayılmıştır. Sonraki süreçte Amerika’da yaşanan

² Bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde metin içi tutarlılığın sağlanması amacıyla “toplumla sosyal hizmet” ifadesi kullanılacaktır.

gelişmeler toplumla sosyal hizmetin sosyal hizmete ait bir yöntem olarak benimsenmesine büyük katkı sağlamıştır. Teater (2015) toplumla sosyal hizmetin köklerinin 1869 yılında İngiltere’de kurulan *The Charity Organization Society (COS)* adlı kuruluşa kadar uzandığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra, 1885 yılında yine İngiltere’de kurulan *Tonybee Hall* ile 1889 yılında Amerika’da kurulan *Hull House* gibi toplum merkezli yerleşim yerlerini de toplumla sosyal hizmetin ilk örnekleri arasında göstermektedir (Teater, 2015).

Bugün toplumla sosyal hizmetin farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Buna göre toplumla sosyal hizmet Hardcastle, Powers ve Wenocur (2004) tarafından toplulukların, örgütlerin, organizasyonların, kurumların veya insanların çeşitli yapılarla olan ilişkilerini ve etkileşimlerini değiştirmek veya düzenlemek için gerçekleştirilen uygulamalar şeklinde tanımlanırken; Healy (2012: 169) tarafından *“bir topluluğun üyesi olarak insanları anlamaya çalışmak ve onların karşılaştıkları sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasi zorlukları ortadan kaldırmak için, bu insanların ve içinde yaşadıkları topluluğun kapasitesini arttırmaya odaklanan bir dizi yaklaşım”* olarak tanımlanmaktadır.

Yapılan tanımlar farklı olsa da toplumla sosyal hizmet, uzmanların belirli bir bölgedeki belirli bir grup insana sosyal hizmet götürmesi ve/veya destek sunması yoluyla gerçekleşmektedir. Sunulan hizmetin ihtiyaç sahibi insanlara, topluluklara ya da toplumlara ulaştırılması noktasında, toplumla sosyal hizmet uygulamaları içinde farklı müdahale modelleri kullanılmaktadır. Takip eden bölümde kısaca bu müdahale modellerine değinilecektir.

2. Toplumla Sosyal Hizmet Müdahale Modelleri

Toplumla sosyal hizmet alanında toplum örgütlenmesi, toplum kalkınması, sosyal eylem, mahalli/bölgesel kalkınma ve sosyal planlama gibi farklı modeller kullanılmaktadır (Kongar, 1972; Pippard ve Bjorklund, 2003). Bu modellerin yanı sıra ağ oluşturma (Adams, 2010), topluluk profili (Hawtin ve Percy-Smith, 2007), sosyal girişimcilik (Ife, 2009), toplum kapasitesi geliştirme (Adams, 2008) sosyal yönetim (Hardcastle, Wenocur ve Powers, 2004) gibi farklı müdahale modelleri de bulunmaktadır. Bu çalışmada, mevcut yapı içinde değişim yapmak isteyen insanların bir araya gelmesiyle gerçekleşen toplum örgütlenmesi, bir uygulama modeli olarak kullanılacaktır.

2.1. Toplum Örgütlenmesi

Toplum örgütlenmesi³ toplumla sosyal hizmet alanında en çok kullanılan modellerden biridir. İlk olarak Amerika’da uygulanmaya başlanan toplum örgütlenmesi diğer tüm modeller gibi toplumsal sorunlara çözüm bulma amacındadır. Bu amaç toplum örgütlenmesi ile sosyal hizmeti bir araya getirmektedir. Nitekim Rothman (1964) tarafından da ifade edildiği üzere tıpkı sosyal hizmet gibi toplum örgütlenmesinin amacı da insanlara sorun çözme kapasitelerini arttırmak için yardımda

³ Toplum örgütlenmesi büyük bir toplumu ifade etmek için kullanıldığı gibi küçük toplulukları ifade etmek için de kullanılmaktadır (Kongar, 1972). Bu çalışmada toplum örgütlenmesi kavramı “topluluk örgütlenmesi” kavramını da kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Bu kapsamda çalışma içinde aktarılan topluluk örgütlenmesine dair her şey toplum örgütlenmesi olarak tanımlanmaktadır.

bulunmaktadır. Kongar'a (1972) göre toplum örgütlenmesi sosyal hizmet için küçük toplum (topluluk) düzeyinde kullanılabilen bir uygulama modelidir. Bu model, Barker (2003) tarafından "sosyal problemlerle uğraşmak, planlı kolektif hareketler yoluyla sosyal refahı güçlendirmek için aynı ya da farklı coğrafi bölgelerden ortak çıkarları olan insan toplulukları, bireyler ve gruplara yardımcı olmak üzere sosyal hizmet uzmanları ve diğer profesyoneller tarafından kullanılan bir müdahale süreci" olarak tanımlanmaktadır (Zastrow, 2013). Tarihsel gelişim açısından ele alındığında, toplum örgütlenmesinin ilk örnekleri 1843 yılında New York'ta kurulan *The Association for Improving the Condition of the Poor (AICP)* adlı kuruluşa kadar dayanmaktadır (Friedlander, 1968).

Toplum örgütlenmesi ilk ortaya çıkışından itibaren sosyal hizmetten bağımsız bir gelişim göstermiştir (Kongar, 1972). Birinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal hizmet alanında yaşanan radikal değişimlerin, toplum örgütlenmesi uygulamaları üzerinde de önemli etkileri olmuştur. Özellikle 1929 yılındaki Avrupa merkezli ekonomik krizin (Büyük Buhran) ardından yaşanan gelişmeler, toplum örgütlenmesi ile sosyal hizmetin pek çok alanda birbirlerine yaklaşımlarına neden olmuştur. 1939 yılında yayınlanan *I. Lane Raporu* ile birlikte toplum örgütlenmesini sosyal hizmetle birleştirme çabaları resmi olarak ortaya koyulmuştur. Robert P. Lane tarafından hazırlanan bu raporda toplum örgütlenmesinin tam olarak ne olduğu, görevleri, aktiviteleri ve yöntemleri etraflıca ele alınarak açıklanmıştır. Buna göre (1) toplum örgütlenmesi hem bir süreci hem de bir alanı ifade etmektedir. (2) Bir toplumu ya da topluluğu örgütlenme hedefi, hem sosyal hizmetin hem de başka alanların hedefi olabilir. (3) Toplum örgütlenmesi sosyal hizmet alanı içinde bazı kesimlerce birincil, bazı kesimlerce ikincil işlev olarak yerine getirilebilir. (4) Toplum örgütlenmesi süreci yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde olabileceği gibi; söz konusu bu düzeyler arasında da olabilmektedir. (5) Temel amacı toplum örgütlenmesi olan örgütler ihtiyaç sahiplerine doğrudan para yardımı yapmayabilirler (Kongar, 1972).

Bu raporun ardından *II. Lane Raporu* olarak adlandırılan bir rapor daha yayınlanmıştır. Bu raporda toplum örgütlenmesi, ihtiyaç sahibi toplumlara veya topluluklara hizmetlerin sunumunda eşgüdüm sağlayıcı bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. Bu raporda (1) grup gelişimi, (2) gruplar arası ilişkiler, (3) bütünleşme, (4) kaynaklar ile ihtiyaçların buluşturulması ilkelerinin toplum örgütlenmesinin dört temel hedefi olarak ortaya koyulduğu görülmektedir (Kongar, 1972). Bu raporda toplum örgütlenmesine halkın sosyal refah konularında aydınlatılması ve eğitilmesi sorumluluğu da yüklenmiştir. Toplum örgütlenmesi bu sorumluluklarını yerine getirmek ve gerekli uygulamaları gerçekleştirmek için farklı yaklaşımlar kullanmaktadır.

2.1.1. Toplum Örgütlenmesi Yaklaşımları ve Teknikleri

I. ve II. Lane raporlarının ardından, sosyal hizmet uzmanlarının toplum örgütlenmesi uygulamalarında kullanabilecekleri bazı yaklaşımlar geliştirilmiştir. Buna göre; (1) grup yaklaşımı, (2) hizmet yaklaşımı, (3) süreç ve sorun çözme yaklaşımı, (4) değiştirme yaklaşımı ve (5) yapısal/kurumsal yaklaşım öne çıkan toplum örgütlenmesi yaklaşımlarıdır (Schwartz, 1965; Dunham, 1970; Kongar, 1972; Porras ve Robertson, 1992). Uygulamada kullanılabilecek farklı

yaklaşımlar bulunsa da tüm yaklaşımlar temelde küçük toplum (topluluk) düzeyindeki toplumsal sorunlara bir çözüm bulabilmek amacıyla kullanılmaktadır.

Bu yaklaşımların uygulamaya aktarılmasında çatışmacı, uzlaşmacı ve işlevsel olmak üzere üç farklı bakış açısı etkili olmaktadır (Ohmer ve Brooks, 2013; akt. Yanardağ, 2018). Bu çalışmada uzlaşmacı bir bakış açısıyla toplum örgütlenmesi modeli içinde yer alan değiştirme yaklaşımının kullanılması planlanmaktadır. Yapılan uygulama “işbirliği ve güç paylaşımı” temeline dayanan bu bakış açısına uygun olarak açıklanacaktır. Değiştirme yaklaşımı toplum örgütlenmesini planlı bir değiştirme aracı olarak görmektedir. Bu yaklaşım ile şekillenen toplum örgütlenmesi farklı aşamalardan oluşabilmektedir. Kongar’a (1972) göre bu yaklaşım kullanılarak gerçekleştirilen toplum örgütlenmesi (1) inceleme, (2) teşhis ve (3) hareket planı olmak üzere üç aşamalı bir süreçten oluşmalıdır. Healy’e (2012) göre ise bu süreç (1) topluluk pratiğine odaklanma, (2) topluluk üyeleri ile ilişki kurma ve onlarla bir araya gelme, (3) fikirleri değerlendirme ve paylaşma, (4) bir müdahale planı geliştirme ve uygulama ile (5) değerlendirme olmak üzere beş aşamalı bir değişim planı aracılığıyla gerçekleştirilmelidir.

Ayrıca toplum örgütlenmesi modelinde kullanılan yaklaşımların daha etkili ve amaca yönelik bir şekilde uygulanabilmesi için bazı teknikler kullanılmaktadır. Bu teknikler sosyal hizmet uygulamalarının planlı ve kısa sürede gerçekleşmesine katkı sağlayarak hem toplum örgütleyicisinin işini kolaylaştırmakta hem de müdahalenin başarıya ulaşma olasılığını arttırmaktadır. Pippard ve Bjorklund’a (2003) göre toplumla sosyal hizmet uygulamalarında teknik olmaksızın herhangi bir teorinin ya da modelin başarıya ulaşması çok zordur; hatta neredeyse imkânsızdır. Bu bağlamda Pippard ve Bjorklund (2003) tekniği “lastiğin yol ile bulunduğu yer” olarak tanımlamaktadır. Güç Alanı Analizi (Force Field Analysis), Program Değerlendirme ve Gözden Geçirme Tekniği (Program Evaluation Review Techniques), Nominal Grup Tekniği (Nominal Group Technique), Delphi ve Q-Sort toplum örgütlenmesinde sıklıkla kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. Bu teknikler aynı zamanda toplumla sosyal hizmet uygulamaları içinde yer alan toplum kalkınması, sosyal eylem ve sosyal planlama gibi diğer modeller tarafından da kullanılmaktadır.

Çalışmanın devamında buraya kadar kavramsal, kuramsal ve teknik açılardan ele alınan toplumla sosyal hizmet uygulaması gerçekleştirilen bir toplum örgütlenmesi örneği üzerinden planlı değişim süreçleriyle birlikte açıklanacaktır. Bunun için Healy (2012) tarafından tanımlanmış, Teater (2015) tarafından düzenlenmiş müdahale aşamaları takip edilecektir.

3. Toplum Örgütlenmesi Temelli Toplumla Sosyal Hizmet Uygulama Örneği

Zastrow (2013) toplum örgütlenmesinin amacını “bir topluluğun kendi sağlık, refah ve dinlenme gereksinimlerini sağlamak için gösterdiği çabaları değerlendirme, planlama ve koordine etme konusunda topluluğu uyarmak ve topluluk üyelerine yardım etmek” olarak açıklamaktadır. Bu çalışmada gerçekleştirilen toplum örgütlenmesi uygulaması (1) topluluk pratiğine odaklanma, (2) topluluk üyeleri ile ilişki kurma ve onlarla bir araya gelme, (3) fikirleri değerlendirme ve paylaşma, (4)

müdahale planı geliştirme ve uygulama, (5) değerlendirme süreçleri takip edilerek aktarılacaktır (Teater, 2015).

3.1. Topluluk Pratiğine Odaklanma

Teater (2015) toplumla sosyal hizmet uygulamalarında uzmanların ilk olarak topluluk pratiğini uygulayabilecekleri çalışma alanlarını tasarlamaları gerektiğini belirtmektedir. Buna göre bu çalışmada öncelikle uygulamanın gerçekleştirileceği hedef grup olan uluslararası öğrencilere odaklanılacaktır. Türkiye’de üniversitelerin giderek artan sayılarına ve YÖK’ün uluslararasılaşma yolundaki çalışmalarına bağlı olarak uluslararası öğrencilerin sayıları her geçen yıl artmaktadır.

Uluslararası öğrencilerin üniversite eğitimi almak amacıyla Türkiye gelişleri; (1) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından verilen Türkiye Bursları, (2) kendi ülkeleri tarafından verilen hükümet bursları, (3) farklı kurum/kuruluşlar, şirketler ya da şahıslar tarafından veriler özel burslar ve (4) kendi imkânları ile olmak üzere dört farklı şekilde gerçekleşmektedir. Türkiye Bursları ile gelen öğrenciler YTB tarafından, hükümet bursları ya da özel burslar ile gelenler de kendi ülkeleri ya da burs aldıkları kurum/kuruluşlar, şirketler veya şahıslar tarafından ekonomik olarak desteklenmektedir; ancak kendi imkânları ile Türkiye gelenlerin çoğunlukla aileleri dışında herhangi bir ekonomik desteği bulunmamaktadır. Bunun dışında psikolojik, sosyolojik ve kültürel açılardan ele alındığında çoğu uluslararası öğrenci için gerekli destek ağının mevcut olmadığı ve uluslararası öğrencilerin ciddi sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır (Derman, 2010; Özkan ve Güvendir, 2015; Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan, 2017).

Son yıllarda küresel düzeyde yaşanan ve Türkiye’yi yakından ilgilendiren gelişmelere bağlı olarak Suriye Arap Cumhuriyeti’nden gelen uluslararası öğrenci sayılarında ciddi bir artış yaşanmaktadır. YÖK’ün (2020b) 2018-2019 akademik yılı verilerine göre Türkiye’de bulunan Suriye vatandaşı öğrenci sayısı 27 bin 34’tür. Bu öğrencilerin çoğu başta iletişim olmak üzere beslenme, barınma, giyim ve sağlık gibi temel gereksinimlerini karşılama konusunda zorlanmaktadır (Harunoğulları, Süzölmüş ve Polat, 2019; Taşar, 2019). Bu konuda YÖK ulusal düzeyde çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Örneğin 2017 yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nde düzenlenen *Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı*’nda pek çok sorun ve gereksinim alanı ele alınarak tartışılmıştır (YÖK, 2017). Ancak durum tespiti yapma özelliğine sahip olan bu çalışmaların hem Suriyeli üniversite öğrencilerinin hem de diğer uluslararası öğrencilerin sorunlarını çözmekten ve gereksinimlerini karşılamaktan çok uzak olduğu görülmektedir. Bu yüzden toplumla sosyal hizmet uygulamaları kapsamında bölgesel ve yerel düzeylerde uluslararası öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkaracak ve onları güçlendirecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda göç idaresi, gençlik spor ve Kızılay il müdürlükleri başta olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşu ile üniversitelerin sağlık kültür ve spor daire başkanlıklarına da önemli görevler düşmektedir. Yapılan araştırmalarda bazı kurum ve kuruluşların uluslararası öğrencilere yönelik destek hizmetleri sundukları görülmektedir (Armağan, 2015; Kartal, 2019). Fakat bu kurum ve

kuruluşların sundukları destek hizmetlerini yerine getir(e)medikleri durumlarda uluslararası öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması için farklı destek mekanizmalarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2016 yılında RTEÜ bünyesinde Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak bir "Uluslararası Öğrenci Topluluğu" kurulmuştur. Bu topluluğun temel amacı; üniversite içinde bulunan⁴ tüm uluslararası öğrencilerin bir araya getirilmesi ve bu öğrencilerin dayanışma, katılım hakkı, eşitlik, sosyal adalet ve demokrasi gibi evrensel ilkelerden hareketle sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik açılardan desteklenmesidir.

3.2. Topluluk Üyeleri ile İlişki Kurma ve Onlarla Bir Araya Gelme

Bu aşama, toplumla sosyal hizmet uygulamalarında birlikte çalışılması planlanan topluluk ile bir ilişki başlatma ve bu topluluk üyeleriyle bir araya gelme sürecidir. Burada toplum örgütleyicisi öncelikle topluluğun gereksinimleri, istekleri, güçlü ve zayıf yönleri ile iç ve dış kaynakları gibi konulara odaklanarak işe başlamalıdır (Teater, 2015). Topluluk üyeleri ile ilişki kurma ve bir araya gelme aşaması (1) planlama öncesi ve (2) toplulukla toplantı yapma olmak üzere iki alt başlık altında gerçekleştirilmektedir (Healy, 2012). Bu doğrultuda uluslararası öğrencilerle ilişki kurmak için öncelikle Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya araçlarının kullanılması hedeflenmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmek için RTEÜ Rektörlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren ve uluslararası öğrencilerin başvuru, yerleştirme ve kayıt işlemleriyle sorumlu olan Uluslararası Öğrenci Ofisi ile iletişime geçilerek ofisin adıyla çeşitli sosyal medya hesapları açılmıştır. Açılan hesaplardan uluslararası öğrencilere yönelik kurulması planlanan Uluslararası Öğrenci Topluluğu ile ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Bunun yanı sıra Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ile iletişime geçilmiş ve öğrencilerin kayıtlı bulunan iletişim adreslerine konuyla ilgili bilgi mesajı gönderilerek öğrenciler bilgilendirilmiştir. Öğrencilere gönderilen mesajda, kurulması planlanan Uluslararası Öğrenci Topluluğu ile ilgili görüşlerin ve önerilerin paylaşılması amacıyla bir toplantının yapılacağı belirtilmiştir. Aynı iletide toplantının yeri ve zamanı da bildirilerek tüm uluslararası öğrenciler toplantıya davet edilmiştir.

3.2.1. Planlama Öncesi

Bu aşamada, toplum örgütleyicisinin hedef topluluk ile bir araya gelmeden önce, topluluk ve üyeleri hakkında gerekli bilgileri ve belgeleri araştırıp elde etmesi beklenmektedir. Bu süreçte gerekli bilgilerin elde edilmesi amacıyla tekrar Uluslararası Öğrenci Ofisi ve Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ile iletişime geçilerek üniversitedeki toplam uluslararası öğrenci sayısı, fakülte/bölüm dağılımı, ülke, cinsiyet, sınıf, burs ve engel durumlarıyla ilgili bilgilere erişilmiştir. Üniversite içinde uluslararası öğrencileri en iyi tanıyan birim olan Uluslararası Öğrenci Ofisi'nin yardımıyla; üniversitede en çok uluslararası öğrenciye sahip olan Azerbaycan, Gürcistan, Suriye ve Yemen gibi ülkelerden gelen,

⁴ Burada "üniversiteye kayıtlı" ifadesi yerine "üniversite içinde bulunan" ifadesi özellikle tercih edilmiştir; çünkü Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (TÖMER) Türkçe öğrenen uluslararası öğrenciler mevzuat gereği henüz herhangi bir bölümde kayıtlı olmadıkları için üniversitenin öğrencisi sayıl(a)mamaktadır. Bu yüzden "kayıtlı olma" hali üzerinden yapılacak tanımlamalarda TÖMER'de eğitim gören öğrencilerin bazı temel haklardan yararlanamayacakları ve mağduriyetler yaşayacakları düşünülmektedir.

Türkçe iletişim kurabilme becerisi yüksek ve “lider” olarak tanımlanabilecek öğrenciler tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra bu öğrencilerle ilgili daha detaylı bilgi sahibi olabilmek amacıyla kayıtlı buldukları birimlerde (TÖMER, bölüm ya da fakülte) ders veren öğretim elemanları veya üyeleri ile iletişime geçilmiştir. Böylece bu öğrencilerle ilgili detaylı bilgiler toplanmaya çalışılmıştır.

3.2.2. Toplulukla Toplantı Yapma

Alinsky (2014) tarafından belirtildiği üzere toplum örgütlenmesi modelinde öncelikle toplum örgütlenmesinin hedefi net bir şekilde belirlenmelidir. Dolayısıyla bu toplantıda öncelikli olarak bir hedef belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu müdahaledeki öncelik resmi olarak üniversitede faaliyet gösterebilecek bir öğrenci topluluğunun kurulmasıdır. Bu doğrultuda topluluk üyeleriyle yapılan ilk toplantıda kurulması planlanan topluluk ile ilgili detaylı bir sunum yapılmıştır. Bu sunumdan önce, toplantıya katılan öğrencilerin öğrenci toplulukları hakkında bilgi sahibi olmayabilecekleri düşünülerek öğrenci topluluğunun ne olduğu, nasıl ve neden kurulduğu ve bir öğrenci topluluğunun neler yapabileceği gibi konularda açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra toplantıya katılan uluslararası öğrencilere kurulması planlanan topluluk ve beklentileri hakkındaki fikirleri sorulmuştur. Bu bilgi paylaşımları sonucunda herkesin ortak bir zeminde buluşacağı ideal bir öğrenci topluluğu profili oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu profil neticesinde “Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Topluluğu” adıyla SKSDB’ye bağlı olarak faaliyet gösterecek bir topluluk kurulması kararlaştırılmıştır. Bu toplantıda öğrencilere kurulacak olan topluluk için bir yönetim kurulu ve bir denetim kurulu seçilmesi gerektiği açıklanmıştır. Bunun için topluluğun kurulma dilekçesinin SKSDB’ye verilmesinin ardından en geç bir hafta içerisinde seçimli bir genel kurul toplantısı yapılması gerektiği karara bağlanmıştır. Yönetim kurulu için yedi (7) asil beş (5) yedek üyenin, denetim kurulu için de üç (3) asil üç (3) yedek üyenin seçilmesi gerektiği; başkan ve başkan yardımcısının da yönetim kurulunun asil üyeleri arasından seçileceği konusunda uzlaşmıştır. Buna göre aynı gün topluluğun kurulması için SKSDB’ye dilekçe verilerek gelecek hafta aynı gün ve saatte genel kurul toplantısı yapılması kararlaştırılmıştır. Daha sonra yapılacak olan seçimli genel kurulda yönetim ve denetim kurulları için herkesin aday olabileceği belirtilerek; adayların en geç genel kurulun yapılacağı günden bir önceki gün mesai bitimine kadar isimlerini Uluslararası Öğrenci Ofisi’ne iletmeleri gerektiği bildirilmiştir. Bu son günün akşamında da tüm aday listeleri (adı-soyadı, fakülte-bölüm-sınıf ve ülke bilgileriyle) daha önceden oluşturulmuş olan sosyal medya hesapları üzerinden açıklanmıştır. Böylece yönetim ve denetim kurulu için aday seçim listeleri oluşturulmuştur. Seçimli genel kurulda yönetim kurulu adayları içinde en çok oyu alan on iki (12) öğrenci (ilk yedi asil üye, sonraki beş yedek üye) yönetim kuruluna; denetim kurulu adayları içinde en çok oyu alan altı (6) öğrenci de (ilk üç asil üye, sonraki üç yedek üye) denetim kuruluna seçilmiştir. Daha sonra yönetim kuruluna seçilen asil üyeler içinden başkan ve başkan yardımcılığı için aday olmak isteyen öğrencilerin adaylıklarını açıklamaları istenmiştir. Adaylar açıkladıktan sonra seçimli genel kurula katılan tüm öğrencilerin katılımıyla topluluk başkanı ve başkan yardımcılığı seçimi gerçekleştirilmiştir. Kapalı oylama ile yapılan bu seçimlerde Uluslararası Öğrenci Ofisi’nde görev yapan iki personel yönetim ve koordinasyon görevlerini üstlenmiştir. Sonuçlar Genel Kurul Sonuç

Bildirim Formu'nun tüm yönetim ve denetim kurulu üyeleri (asil/yedek) tarafından doldurulup imzalanmasıyla kayıt altına alınmıştır. Daha sonra *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Öğrenci Toplulukları Yönergesi* (2015) III. Bölüm'de yer alan 11. madde gereğince topluluğun resmi olarak faaliyetlerine başlayabilmesi için bir akademik danışman belirlenmesi gerektiği açıklanmıştır. İlgili yönetmeliğe göre akademik danışman üniversitede görevli bir akademik personel olmalı ve topluluk yönetim kurulu tarafından SKSDB üzerinden üniversite rektörlüğüne önerilmelidir. Topluluk yönetim kurulu, aynı zamanda üniversite personeli olan, toplum örgütleyicisine topluluk akademik danışmanı olması teklifinde bulunmuştur. Denetim kurulu ve seçimli genel kurula katılan diğer uluslararası öğrencilerin de bu teklifi desteklemesi sonucunda gerekli belgeler düzenlenmiş ve toplum örgütleyicisi topluluk akademik danışmanı olarak önerilmiştir. Son olarak seçimli genel kurula katılan topluluk üyeleri salondan ayrılmadan önce artık resmi olarak kurulmuş olan RTEÜ Uluslararası Öğrenci Topluluğu'na üye olmak isteyenlerin Öğrenci Toplulukları Üye Kayıt Formu'nu doldurmaları talep edilmiştir. Böylece ilk gün 73 üye topluluğa üye olarak kaydedilmiştir. Tüm bu belgeler seçimli genel kurul sonrasında SKSDB Öğrenci Toplulukları Birimi'ne dilekçe ile teslim edilmiştir.

3.3. Fikirleri Değerlendirme ve Paylaşma

Toplum örgütlenmesi; bir toplumun kendi ihtiyaç ve amaçlarını teşhis ettiği, bu amaç ve ihtiyaçları sıraladığı ve bunları ele almak için iç ve dış imkânlar bulduğu, bunlara göre hareket ettiği ve böylece toplumda ortak çalışma ve yardımlaşma ortamlarının geliştirildiği bir süreçtir (Onat, 1986; akt. Yanardağ, 2018). Burada toplum örgütleyicisinin hedef topluluk ile bir araya gelerek topluluğun güçlü yanlarını, kaynaklarını ve gereksinimlerini tespit etmesi ve bu tespitler neticesinde karşılıklı bir anlayış geliştirmesi beklenmektedir (Teater, 2015). Bu aşamada topluluğun güçlü yanlarının, gereksinimlerinin, kaynaklarının ve isteklerinin amaçlar doğrultusunda tanımlanarak bir değerlendirme yapılması, üstelik bu değerlendirmenin topluluk üyeleri ile birlikte yapılması çok önemlidir. Topluluk profili, toplum örgütleyicisine bu aşamada yardımcı olabilecek araçlardan biridir. Teater (2015) toplum örgütleyicisinin tam bir topluluk profili çıkaramaması durumunda çeşitli yerel ve ulusal istatistiklere, anket ve ölçüm araçlarına, bireysel ve odak grup görüşme kayıtlarına başvurabileceğini ifade etmektedir. Bu süreçte kullanılan araçlardan ziyade elde edilen bilgiler önemlidir.

Seçimli genel kurul sonrasında yönetim ve denetim kuruluna seçilen üyelerle bir araya gelinmiştir. Yapılan bu ilk toplantıda uluslararası öğrencilerin barınma, beslenme, giyim, ulaşım ve sağlık gibi farklı alanlardaki sorun ve gereksinimleri üzerine bilgiler toplanması amaçlanmıştır. Bu toplantıda yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile birlikte Nominal Grup Tekniği⁵ (NGT) kullanılarak fikir

⁵ Yapılandırılmış grup çalışmalarında kullanılan bu teknikte, bir konu hakkında pek çok bireysel fikir bir araya getirilerek grupsal karar alma süreçlerine katkı sağlanmaktadır. Bu teknikte yapılacak olan çalışmalar için bir araya gelen katılımcılar, önce küçük gruplar halinde fikir alışverişinde bulunurlar. Daha sonra, burada ortaya çıkan fikirler ışığında daha büyük bir grup içinde de tartışmalar yapılarak en makul ve etkili fikri çıktılara ulaşılması hedeflenmektedir. Bu tekniğin kullanılması sırasında katılımcılar yuvarlak bir masa etrafında ya da yarım ay şeklinde oturarak fikir alışverişinde bulunurlar (Pippard ve Bjorklund, 2003).

alışverişinde bulunulmuştur. Bu süreç daha önce Avrupa Birliği Bakanlığı Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından verilen grup liderliği ve yaygın öğretim teknikleri gibi eğitimlere katılmış olan toplum örgütleyicisi tarafından yönetilmiştir.

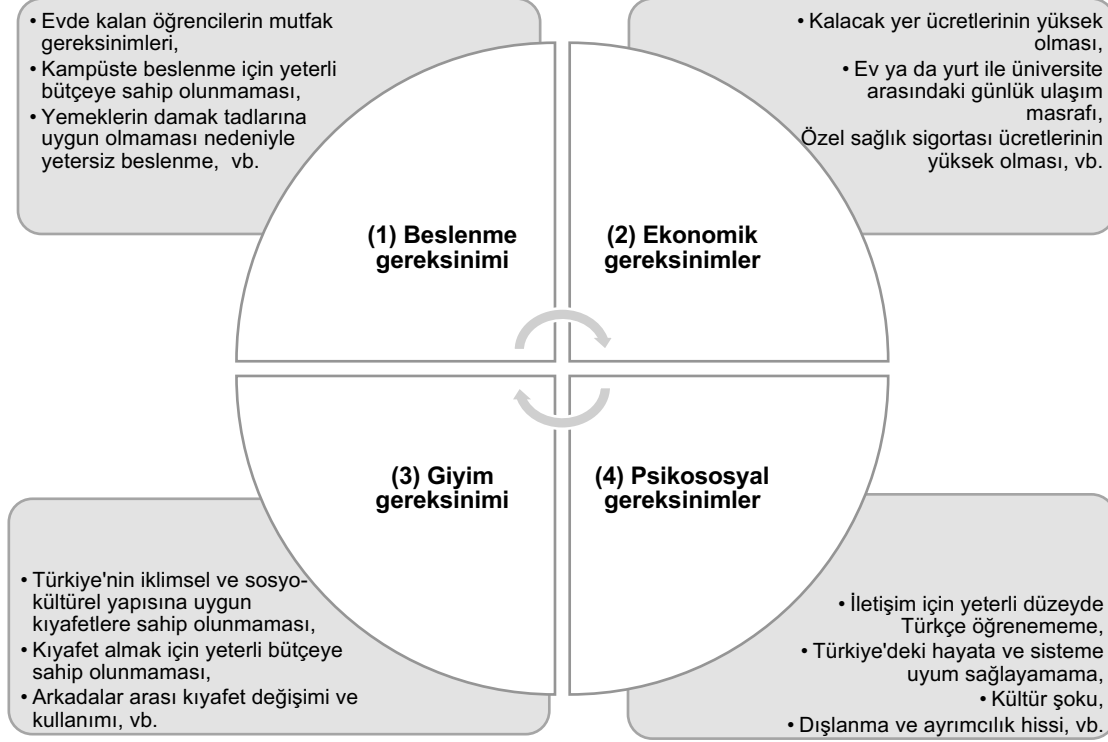
Bu ilk toplantıya yönetim kurulunda yer alan yedi asil, üç yedek üye ile denetim kurulunda yer alan üç asil, iki yedek üye katılmıştır. Bu toplantının seçimli genel kurul sonrası yapılan ilk toplantı olması ve sorunlar ile gereksinimlerin tespit edilmesi amacı taşıması nedeniyle asil üyelerin yanında yedek üyeler de toplantıya davet edilmiştir. Böylece daha çoğulcu ve katılımcı bir ortamın oluşturulması hedeflenmiştir. Öncelikle toplantıya katılan yönetim ve denetim kurulu üyeleri karışık olarak iki gruba ayrılmıştır. Bir grup sekiz, diğer grup yedi katılımcıdan oluşmaktadır. Daha sonra üyelere yapılmak istenen çalışma hakkında bilgi verilmiş ve odaklanılması beklenen konu (Rize’de ikamet eden uluslararası öğrencilerin sorunları ve gereksinimleri) açıklanmıştır. Üyelerden grup içinde bu konunun değerlendirilmesi ve herkesin düşüncelerini ifade etmesi talep edilmiştir. Üyelere bunun için 20 dakikaları olduğu; ortaya çıkan fikirlerin bir kâğıda not edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Sürenin sonunda iki gruba da ayrı ayrı söz hakkı verilmiş ve tespit edilen sorun ile gereksinimler toplum örgütleyicisi tarafından birleştirilmiştir. Daha sonra birleştirilen sorunlar ve gereksinimler üyeler tarafından oylanmıştır. Oylama sürecinde her bir üyeye, her bir sorun ve gereksinim için öncelik/önem sırasına göre bir ile üç arasında değişen puan verme hakkı tanınmıştır. Her bir üye her bir sorun ve gereksinim için sadece bir defa puanlama yapabilmıştır. Puanlama işlemi tamamlandıktan sonra sorunlar ve gereksinimler için verilen puanlar toplanmıştır. Böylece Rize’de ikamet eden uluslararası öğrencilerin ön plana çıkan sorunları ve gereksinimleri öncelik/önem durumlarına göre sıralanmıştır.

Şekil 1. Nominal Grup Tekniği Uygulama Diyagramı⁶

⁶ Pippard ve Bjorklund, 2003'ten uyarlanmıştır.

Bu sıralama sonrasında topluluğun yeni kurulmuş olması, tanınırlık ve tecrübe eksikliği, topluluk üyelerinin akademik sorumlulukları, ekonomik destek ihtiyacı, faaliyetler için gerekli idari izinler ve süreçler gibi müdahale planını etkileyebilecek olumsuzluklar göz önüne alınarak söz konusu sorunlar ve gereksinimler kısa ve orta vadeli bir planlamayla dört başlık içinde sınırlandırılmıştır⁷.

Şekil 2. Kısa ve orta vadede ele alınacak sorun ve gereksinim alanları

Bu süreçte toplantıya katılım sağlayan her bir üyeye söz hakkı verilmiş ve konuyla ilgili düşünceleri sorulmuştur. Böylece topluluk üyelerinin kendi sorunlarını belirleme ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirme; gereksinimlerini tespit etme ve karşılama süreçlerinde aktif birer özneye dönüşmeleri amaçlanmıştır. Toplantının sonunda tespit edilen sorunlar ve gereksinimler “kız öğrenciler/erkek öğrenciler, burslu olanlar/burslu olmayanlar, yurttan kalanlar/evde kalanlar ve merkezde olanlar/ilçede olanlar” şeklinde sınıflandırılarak gereksinim profilleri oluşturulmuştur. Bu tarz bir görüşme, bilgi alışverişi ve sınıflandırma Healy (2012)'in de belirttiği üzere topluluğun sorun ve gereksinimlerinin daha iyi ve kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlamıştır.

Sonraki süreçte, her hafta Cuma günü saat 16.00'da belirli bir gündem maddesiyle yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile Uluslararası Öğrenci Ofisi'nde ya da SKSDB Öğrenci Toplulukları Birimi'nde bir araya gelinerek fikir alışverişinde bulunulmuştur. Bu toplantılara ek olarak sadece yönetim ve denetim kurulu üyelerinin katılımının mümkün olduğu bir WhatsApp grubu kurularak sürekli bir iletişim ağı oluşturulmuştur. Acil olan ve ivedilikle fikir alışverişinde bulunulması gereken konular olduğunda bu iletişim ağı kullanılmıştır.

⁷ Bu noktada grup içi değerlendirmelerde ön plana çıkan barınma, sağlık ve akademik başarı ile ilgili sorunların ve gereksinimlerin uzun vadeli bir planlama içerisinde sonraki süreçte ele alınması kararlaştırılmıştır.

3.4. Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama

Topluluk ile ilgili tespitlerin ve değerlendirmelerin yapılmasından sonraki sürecin, müdahale planı hazırlama ve uygulama aşamaları olması öngörülmektedir. Bu aşama belirlenen amaçlara ulaşılması için bir topluluk projesi veya müdahalesi geliştirmeyi içermelidir (Healy, 2012). Bu uygulamada müdahale planı hazırlanırken geneli yaklaşımından hareketle gerekli aşamalara uygun olarak hareket edilmeye özen gösterilmiştir (Özbesler, 2007). Buna göre ilk olarak müracaatçı ile birlikte çalışma ilkesinden hareketle uluslararası öğrencilerin katılımını öngören müdahaleler planlanmıştır. Daha sonra yukarıda da görüldüğü üzere sorunların öncelik sırasına koyulması sağlanarak bu sorunlar ihtiyaca dönüştürülmüştür. Sonrasında müdahale düzeylerinin belirlenmesi ilkesine uygun olarak mikro, mezzo ve makro düzeyde müdahalelerin gerçekleştirilmesi planlanarak uygun stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejiler neticesinde yeniden amaçlar oluşturularak hedefler belirlenmiştir. En nihayetinde uluslararası öğrencilerin temsilcileri olarak kabul edilen yönetim ve denetim kurulları ile yapılması planlananlar hakkında bir kontrat hazırlanmıştır. Bu kontratla her iki tarafa (toplum örgütleyicisine ve yönetim/denetim kurullarına) düşen sorumluluklar kayıt altına alınmıştır (EK 1).

Belirlenen gereksinimlerin karşılanması amacıyla ilk olarak -toplumla sosyal hizmet uygulamalarının önemli stratejilerinden biri olarak kabul edilen “yüksek profilli kişilerin sürece dâhil edilmesi” (Brody ve Nair, 2013) anlayışından hareketle- üniversite rektöründen başlayarak valinin, belediye başkanının, il göç idaresi ve Kızılay il müdürlerinin ziyaret edilmesi ve destek istenmesi kararlaştırılmıştır. Bunun için de öncelikle SKSDB’ye dilekçe ile başvuru yapılmış ve ziyaret edilecek kişilere takdim edilmek üzere plaket talep edilmiştir. Daha sonra üniversite bünyesinde bulunan Basın-Yayın Enformasyon ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü ziyaret edilmiş ve topluluk için kurumsal bir logo tasarımı konusunda destek talep edilmiştir. Görüşme sonrasında SKSDB üzerinden dilekçe ile resmi başvuru yapılarak Uluslararası Öğrenci Topluluğu’nun tanınırlığı açısından oldukça önemli olan logo tasarımı gerçekleştirilmiştir.

Plaket temini ve logo tasarımından sonra ziyaret edilecek kişilerin özel kalemleri ve/veya sekreterleri ile iletişime geçilip randevu talebinde bulunulmuştur⁸. Randevu gün ve saatleri belirlendikten sonra talep edilen plaketlere yazılması planlanan bilgiler ve notlar logo ile birlikte hazırlanarak SKSDB’nin ilgili birimine iletilmiştir⁹.

İlk ziyaret üniversite rektörüne gerçekleştirilmiştir. Bu ziyarete tüm yönetim ve denetim kurulu üyeleri katılmıştır. Görüşmede genel olarak topluluk hakkında bilgi verilerek uluslararası öğrencilerin gereksinimlerinden bahsedilmiştir. Öncelikli olarak beslenme konusunda üniversite yönetiminden destek istenmiştir. Bu doğrultuda üniversitenin, gereksinim içinde olan uluslararası öğrencilere

⁸ İlk ziyaret için Rektörlük Özel Kalem Müdürlüğü ile iletişime geçilmiştir. Bu ziyaretin çıkışında rektörlük özel kalem müdüründen valilik özel kalemi ve belediye başkanı sekreteri ile iletişime geçme konusunda destek talebinde bulunulmuştur. Böylece hem valilik hem de belediye ziyareti için resmi randevu alınmıştır.

⁹ Ziyaretlerde ilgili kişilere resmi logo ile birlikte isimlerinin yer aldığı plaketlerin takdim edilmesiyle bu kişilerde topluluğun kurumsallığı, profesyonelliği ve faaliyetleri ile ilgili olumlu bir izlenim bırakılması hedeflenmiştir.

yönelik öğle ve akşam yemeklerinde geçerli olacak yemek bursu vermesinin sözü alınmıştır. Bunun için beslenme desteğine gereksinim duyan uluslararası öğrencilerin bir listesinin oluşturulması ve ilgili listenin SKSDB'ye iletilmesine karar verilmiştir. Böylece beslenme konusunda desteğe gereksinimi olan tüm uluslararası öğrenciler, eğitim öğretim süreleri boyunca hafta içi günlerde geçerli olmak üzere yemek bursu elde etmişlerdir.

Sonraki süreçte ilk olarak il valisi ziyaret edilerek kurulan Uluslararası Öğrenci Topluluğu tanıtılmış ve çeşitli organizasyonlarda valiliğin desteği talep edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin öğrenim gördükleri ilin en üst düzey yöneticisi tarafından güler yüzle ve samimiyetle karşılanmaları özgüvenlerinin artmasında olumlu bir etki yapmıştır. Bu ziyaretin ardından öğrencilerin motivasyonlarının arttığı, daha istekli ve heyecanlı oldukları gözlemlenmiştir. Valilik ziyareti maddi açıdan topluluğun gelişimine pozitif bir katkı sunmamış olsa da manevi açıdan çok önemli katkılar elde edilmiştir¹⁰.

Daha sonra belediye başkanı ziyaret edilmiş ve uluslararası öğrencilerin ekonomik gereksinimlerini karşılamak üzere il merkezinde kermes organizasyonları yapılması konusunda destek talebinde bulunulmuştur. Düzenli aralıklarla yapılacak olan kermeslerden elde edilecek gelirin de ekonomik olarak desteğe gereksinim duyan öğrencilere verilmesi planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda dönemin belediye başkanından topluluk adına il merkezinde bir yer tahsis edilmesi ve bu yerin uygunluk durumuna göre kermes zamanlarında topluluğun kullanımına sunulması talep edilmiştir. Bunun yanı sıra uluslararası öğrencilerin gıda, beslenme ve giyim gereksinimlerinin karşılanması için belediyenin sosyal hizmet ofisinden yararlanmaları, kiralık evde kalan öğrencilerin su faturalarının/kredilerinin bir kısmının belediye tarafından karşılanması ve kermes organizasyonu için gerekli olabilecek bazı araç-gereçlerin (çadır, masa ve sandalye gibi) temini konularında da destek talep edilmiştir. Bu görüşmenin neticesinde, belediye başkanının da yönlendirmesiyle, belediye bünyesinde faaliyet gösteren Rize Kent Konseyi Kadın Meclisi üyeleri ile bir araya gelinmiş ve kermes organizasyonu konusunda yapılabilecekler görüşülmüştür¹¹. Planlanan kermes organizasyonlarının Rize Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından üstlenileceğinin ifade edilmesiyle her ay sonunda düzenli olarak iki günlük bir kermes organizasyonu düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Ancak sonraki süreçte belediye başkanının, yönetiminin ve meclis üyelerinin değişmesi sonucunda belediye merkezli uygulamaların sürdürülebilirliği sağlanamamıştır.

¹⁰ Bu durum öğrencilerin kaynak ülkelerinde (Azerbaycan, Türkmenistan, Gürcistan, Suriye, Yemen) üst düzey/yüksek profilli kişilere erişimlerinin pek kolay olmamasıyla açıklanabilir. Nitekim öğrenciler arasında daha önce kendi ülkeleri de dâhil hiçbir üst düzey yönetici ile görüşmediklerini ifade edenler bulunmaktadır. Ayrıca bazı öğrenciler daha önce Türk Büyükelçiliği ya da Konsoloslugu dışında herhangi bir üst düzey yönetim merkezinde bulunmadığını da ifade etmiştir.

¹¹ Yapılan araştırmalar sonucunda ilde gerçekleştirilen kermes ve benzeri organizasyonların Rize Kent Konseyi Kadın Meclisi'nde yer alan kadınların koordinasyonunda gerçekleştirildiği tespit edilmiş ve belediye başkanından bu doğrultuda bir yönlendirme talep edilmiştir. Toplum örgütleyicisinin toplum örgütlenmesi sürecinde birincil ve ikincil veri kaynaklarını kullanarak sürekli veri akışını sağlaması ve ihtiyaç duyulan noktalarda topluluğu ya da topluluğun iletişim halinde olduğu kişi/kurum ve kuruluşları bilgilendirmesi müdahalenin başarıya ulaşması açısından oldukça önemlidir.

Belediye ziyaretinin ardından daha önceden tespit edilmiş giyim gereksiniminin karşılanması amacıyla Kızılay il müdürü ziyaret edilmiş ve Kızılay'ın hemen her ilde bulunan giysi evlerinin Rize'de bulunan uluslararası öğrencilerin kullanımına sunulması talep edilmiştir. Bu talebin resmiyet kazanması amacıyla SKSDB üzerinden resmi bir yazı hazırlanarak Kızılay il müdürlüğüne gönderilmiştir. Bu yazı ile birlikte uluslararası öğrencilerin belirli dönemlerde Kızılay'ın Rize il merkezinde bulunan giysi evinden yararlanmaları sağlanmıştır. Bu talebe ek olarak aynı dönemde üniversite yönetiminin çalışmaları neticesinde, Rize Kızılay İl Müdürlüğü üniversite içinde SKSDB bünyesinde hizmet vermek üzere "Kızılay Kaçkar Giysi Evi" adıyla bir butik açmıştır. Daha sonra butikten yararlanma belirli şartlara bağlanarak tüm öğrencilere hizmet vermeye başlamıştır. Ancak kıyafetlerin gereksinim sahiplerine ulaştırılmasında suiistimallerin ve mükerrer uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla bazı kurallar oluşturulmuştur. Örneğin RTEÜ Kızılay Kaçkar Giysi Evi'nden yararlanmak isteyen öğrencilerin bireysel başvuruları yerine bağlı oldukları fakülte, enstitü ya da yüksekokul üzerinden başvurmaları istenmektedir. İlgili birimlerden gelecek e-postalar ya da resmi talepler neticesinde öğrencilerin bu butikten yararlanmalarına izin verilmektedir. Butikten yararlanmak isteyen öğrencilerin kıyafet seçimi yapmadan önce öğrenci kartlarını ve bağlı oldukları birimden aldıkları dekan ya da müdür onaylı formları ibraz etmeleri talep edilmektedir. Ayrıca butikten yararlanan öğrencilere ait bilgilerin gizlilik esasına dayalı olarak saklanacağı da taahhüt edilmektedir (SKSDB, 2019)

Daha sonra uluslararası öğrencilerin tespit edilen psikososyal destek gereksinimlerinin karşılanması amacıyla üniversitenin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uygulama ve Araştırma Merkezi (RPDUAM) Müdürü ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmede hem topluluk ve faaliyetleri hem de uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ile ilgili bilgi paylaşımı yapılarak destek talep edilmiştir. Görüşme sonunda uluslararası öğrencilere yönelik çeşitli seminer ve eğitimlerin (ülkeye, eğitim sistemine ve kampüste yaşama uyum; etkili iletişim; özgüven; dayanıklılık ve benzeri konularda) düzenlenmesi ve bireysel görüşmeler yoluyla psikososyal destek hizmetleri sunulması kararlaştırılmıştır. Sonraki süreçte uluslararası öğrencilerin sosyal gereksinimlerinin karşılanması amacıyla il göç idaresi müdürü ziyaret edilerek destek talebinde bulunulmuştur. Ziyarette hem üniversiteye yeni gelecek hem de üniversitedeki mevcut uluslararası öğrencilerin 2018-2019 akademik yılından itibaren Türkiye'deki sosyal yaşam, sağlık hizmetleri, öğrenci hakları, sosyokültürel yapı, idari (yerel/merkezi) yapı, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) gibi konularda düzenli olarak bilgilendirilmeleri talep edilmiştir. Bunun yanı sıra İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nden uluslararası öğrencilere yönelik bir gezi organizasyonu yapılması talep edilmiştir¹². Benzer bir talep üniversite rektörlüğüne de yapılmıştır. Bu talepler sonucunda gerek il içinde (Fırtına

¹² Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (2013) *Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği*'nde, I. Bölüm, 5. madde, f bendinde yer alan uyum süreçlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek ve i bendinde bulunan görev alanlarıyla ilgili konularda üniversiteler, mahalli idareler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle iş birliği yapmak ile ilgili görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu kapsamda taşrada gerekli uyum çalışmalarının yapılmasında sorumlu birim il göç idaresi müdürlükleridir.

Vadisi, Ayder Yaylası ve Zil Kalesi) gerekse il dışında (Uzungöl ve Sümela Manastırı) çeşitli geziler düzenlenmiştir. Uluslararası öğrencilerin bu gezilere imkânları dâhilinde yerel kıyafetleriyle katılmaları ve gezi süresince kendilerine özgü çeşitli kültür-sanat faaliyetleri (dans ve müzik gösterileri gibi) gerçekleştirmeleri teşvik edilmiştir. Böylece hem yerelde bir farkındalığın oluşması hem de öğrenciler arasında farklı sosyokültürel ağların oluşturulması amaçlanmıştır.

3.5. Değerlendirme

Değerlendirme süreci müdahale sonrası kazanımların ve gelecek ile ilgili olarak düşüncelerin ve öngörülerin gözden geçirilmesi sürecidir (Teater, 2015). Değerlendirme genellikle sosyal hizmet uygulamasının sonunda yapılmakla birlikte aslında tüm müdahale boyunca devam eden bir süreçtir. Toplum örgütleyicisi müdahalenin her aşamasında birtakım şeyleri değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeler sonucunda müdahale planı hazırlama sürecinde topluluk üyeleri ile birlikte planlanan değişiklikler gerçekleşmiş ise müdahale sonlandırılmaktadır. Ancak bazı konularla ilgili topluluğun hâlâ değişmeye ya da desteğe ihtiyacı varsa müdahale süreci devam ettirilmekte veya yeni bir müdahale planı hazırlanmaktadır. Burada önemli olan planlanan değişimlerin gerçekleşmesi sonucunda topluluğun kendi sorunlarını çözebilmesi, gereksinimlerini karşılayabilmesi, olası risklere yönelik öngörüye sahip olabilmesi ve bu yapının sürdürülebilir olmasıdır (Yolcuoğlu, 2014; Sheafor ve Horejsi, 2016). Değerlendirme aşamasında, bu bölüme kadar uygulaması aktarılan toplum örgütlenmesi müdahalesi değerlendirilecektir.

Bu uygulamada topluluk pratiğine odaklanma ve toplulukla toplantı yapma süreçlerinde elde edilen bilgiler ışığında Rize ilinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sırasıyla (1) beslenme, (2) ekonomik, (3) giyim ve (4) psikososyal destek başlıkları altında toplanan gereksinimleri tespit edilerek bir müdahale planı (EK 1) hazırlanmıştır. Her bir hedefin gerçekleştirilmesi noktasında topluluğun mevcut kaynakları gözden geçirilerek kapasite dâhilinde müdahaleler planlanmıştır. Müdahale planının uygulanması sırasında karşılaşılan bazı zorlukların üstesinden gelebilmek ve gerekli desteği sağlayabilmek amacıyla toplumla sosyal hizmet uygulamalarında Brody ve Nair (2013) tarafından ifade edilen “yüksek profilli kişilerin” desteğine başvurulmuştur. Bu süreçte yukarıdaki uygulama aşamasında yer veril(e)meyen pek çok uygulama da gerçekleştirilmiştir. Örneğin Öğrenci Toplulukları Üye Kayıt Formu’nu dolduran ve Uluslararası Öğrenci Topluluğu’na üye olan her öğrenciye bir üye kartı bastırılmış ve dağıtılmıştır. Buna bağlı olarak da ilde bulunan çeşitli alışveriş merkezlerine, marketlere, konfeksiyonlara, kuaförlere/berberlere ve kırtasiyelere gidilerek topluluk üyelerine kartlarını göstermeleri sonucunda kendilerinin belirleyeceği oranlarda indirimler yapmaları talep edilmiştir. Böylece Uluslararası Öğrenci Topluluğu üyelerine özel %10, %20 ve %30 oranlarında değişen indirimler sağlanmıştır. Daha sonra bu uygulama tüm uluslararası öğrencileri kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Böylece dolaylı olarak da olsa uluslararası öğrencilerin ekonomik açıdan desteklenmeleri sağlanmıştır.

Alinsky (2014) tarafından da ifade edildiği üzere bir toplumla sosyal hizmet uygulaması uzun süre devam ederse sıradan hale gelip etkisini yitirebilir. Bu yüzden, son değerlendirme sonrasında eğer toplum örgütleyicisi planlama aşamasında belirlenen hedeflere ulaşıldığını düşünüyorsa fazla zaman kaybetmeden müdahaleyi sonlandırmalıdır. Buraya kadar ifade edilen süreçler ve yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde kurulmuş olan Uluslararası Öğrenci Topluluğu üyelerinin kendi sorunlarını tespit edebilecekleri, gereksinimlerini karşılayabilecekleri, olası riskleri öngörebilecekleri ve ihtiyaç duyduklarında başvurabilecekleri yetkili kişi, kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi edindikleri kanaatine varılmış ve müdahale sonlandırılmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin sosyal, kültürel, eğitimsel, ekonomik ve psikolojik açılardan desteklenmesi, karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma kapasitelerinin artırılması ve iyilik durumlarının geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bir toplumla sosyal hizmet uygulaması örneği ele alınmıştır. Toplum örgütlenmesi modeli esas alınarak gerçekleştirilen bu uygulama örneği, kamuya ait olan bir alandaki kamu dışı bir örgütlenmeyi ortaya koymaktadır. Gönüllülerden oluşan bu örgütlenme sürecinde demokratik ve katılımcı bir anlayış ön plana çıkarılmıştır. Kurulan topluluğun herkese açık olması ve tüm uluslararası öğrencileri kapsayacak şekilde faaliyetler gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Gerçekleştirilen müdahaleler sonucunda uluslararası öğrencilerin ön plana çıkan beslenme, ekonomik, giyim ve psikososyal destek gereksinimleri karşılanmaya çalışılmıştır.

Örgütlenme sürecinin planlanması, hedef topluluğun bilgilendirilmesi ve sürece katılımının sağlanması uygulamanın en zor ve zaman alıcı süreçleri olmuştur. Bu durum (1) daha önce benzer bir müdahale planının bulunmuyor olmasından ve (2) topluluk içindeki bireylerin farklı ülkelerden ve kültürlerden geliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu zorlukların üstesinden gelebilmek için birincil ve ikincil veri kaynaklarının iyi bir şekilde analiz edilmesi, hedef topluluk içinde iletişim kurabilme becerisi yüksek ve "lider" olarak tanımlanabilecek bireylere ulaşılması, diğer paydaşların ya da kolaylaştırıcıların doğru bir şekilde belirlenmesi ve "yüksek profilli kişilerin" sürece dâhil edilmesi oldukça önemlidir. Bu noktada toplum örgütleyicisinin araştırmacı, analizci, iletişimci, işbirlikçi, yenilikçi, kolaylaştırıcı ve eğitici olma gibi bazı rollere; planlama yapabilme, analitik düşünebilme, politik, stratejik ve iletişime açık olabilme gibi bazı becerilere sahip olması beklenmektedir. Toplum örgütleyicisinin bu rolleri ve sahip olması beklenen becerileri müdahale öncesinde belirlenen hedefe ulaşılmasında hayati öneme sahiptir. Nitekim bu örnek uygulama sürecinde karşılaşılan resmi evraklar ve yasal prosedürler ile ilgili idari, öğrencilerin faaliyetlere aktif katılımını engelleyen akademik, ziyaret zamanları ve randevu alma süreçleri ile ilgili hiyerarşik, ulaşım giderleri ve diğer harcamalar ile ilgili ekonomik engeller toplum örgütleyicisinin üstlendiği roller ve sahip olduğu beceriler neticesinde aşılmıştır.

Sonuç olarak Türkiye'de bulunan uluslararası öğrenci sayısı her geçen yıl artmaktadır. Bu niceliksel artış farklı sorunların ve gereksinimlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Ancak henüz

yükseköğretim kurumları içinde bu sorunların tespiti ve gereksinimlerin karşılanmasına yönelik öğrenci toplulukları üzerinden gerçekleştirilen herhangi bir çalışma/uygulama bulunmamaktadır. Son yıllarda sivil toplum kuruluşlarının gelişmesine bağlı olarak uluslararası öğrencilerin sorunları ve gereksinimleri ile ilgili olarak çalışmalar yapan farklı kuruluşlar ortaya çıkmaktadır. Dahası bu kuruluşların tek bir çatı altında birleştiği ya da birleştirildiği yapılar (federasyon) da mevcuttur. Fakat bu tür oluşumlar kamu eliyle ya da kamuya ait olan alanlarda gerçekleştirilmediği için kalıcılık ve sürdürülebilirlik açısından bazı soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir. Üstelik bu oluşumların kar amacı gütmeme, gönüllülük esasına dayanma, siyasi partilerden bağımsız, şeffaf, denetlenebilir, hesap verebilir, katılımcı ve demokratik olma gibi pek çok özelliği taşıyor olması da beklenmektedir. Bu çalışmada tüm süreçleriyle aktarılan uygulama örneği bu özelliklerin hepsine sahiptir. Bu bağlamda söz konusu uygulama örneğinin, buraya kadar ifade edilen tüm hususlar dikkate alınarak, farklı üniversitelerdeki uluslararası öğrencilerle yapılacak çalışmalarda bir model olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Bu çalışmaya ilk olarak 2016 yılında başlanmıştır. Bu dönemde uygulama örnekleri ile ilgili çalışmalarda etik izin zorunluluğu bulunmadığı için Etik Kurul izni alınmamıştır. Fakat kişisel verilerin korunması kanunu gereğince topluluk üyelerini tanıtıcı (ad, soyad, fotoğraf) bilgilere de yer verilmemiştir.

ÇATIŞMA BEYANI

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasına katkı sağlayan tüm topluluk üyelerine ve bu süreçte yer alan tüm paydaşlara teşekkür ederim. Onların katılımı ve desteği olmadan bu çalışma gerçekleştirilemezdi.

KAYNAKÇA

Adams, R. (2008). *Empowerment, Participation and Social Work*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Adams, R. (2010). *The Short Guide to Social Work*. Bristol: Policy Press.

Alinsky, S. D. (2014). *Radikaller İçin Kurallar*. (Çev. İnci Yılmazlı). İstanbul: Geoturka Yayınları.

Almurideef, R. (2016). *The challenges that international students face when integrating into higher education in the United States*. Educational Services and Leadership, College of Education, Theses and Dissertations. 2336.

Armağan, E. (2015). Türkiye'de Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Problemler ve Problemlerin Çözümünde Uluslararası Öğrenci STK'larının Katkısı, *Uluslararası Öğrenci Sempozyumu Bildiri Kitabı*, İstanbul: Harf Yayınları.

- Brody, R., & Nair, M. (2013). *Effectively managing and leading human service organizations*. SAGE Publications.
- Derman, S. (2010). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s. 29, s. 227-247.
- Doğan, D. (2013). Yeni Kurulan Üniversitelerin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2). s. 108-116.
- Dunham, A. (1970). Community development-Whither bound?. *Community Development Journal*, 5(2), 85-93.
- Forbes-Mewett, H., & Sawyer, A. M. (2019). International students and mental health. *Journal of International Students*, 2016 Vol. 6 (3), 6(3), 661-677.
- Friedlander, W. A. (1968). *Introduction to social welfare*. New Jersey: Prentice Hall, USA.
- Galloway, F. J., & Jenkins, J. R. (2009). The adjustment problems faced by international students in the United States: A comparison of international students and administrative perceptions at two private, religiously affiliated universities. *NASPA Journal*, 46 (4), p. 661-673.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2013). Taşra Teşkilatı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/11/20131114-4.htm> Erişim Tarihi: 20.12.2019]
- Güçlü, N. (1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 12, s. 101-110.
- Günay D., ve Günay A. (2011). 1933'den günümüze Türk yükseköğretiminde niceliksel gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), s. 1-22.
- Hardcastle, D. A., Powers, P. R., & Wenocur, S. (2004). *Community practice: Theories and skills for social workers*. New York: Oxford University Press, USA.
- Harunoğulları, M., Süzölmüş, S., & Polat, Y. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Üniversite Öğrencileri ile İlgili Bir Durum Tespiti: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 21(3), s. 816-837.
- Healy, K. (2012). *Social Work Methods and Skills: The Essential Foundations of Practice*. Red Globe Press, Palgrave Macmillan.
- Hagedorn, L. S., Pei, S., & Yan, L. (2016). International students' struggles: Community college to the rescue. (in) *International Education at Community Colleges* (pp. 57-74). Palgrave Macmillan, New York.
- Hawtin, M. ve Percy-Smith, J. (2007). *Community Profiling: A Practical Guide*. Maidenhead: Open University Press.
- Ife, J. (2009). *Human rights from below: Achieving rights through community development*. England: Cambridge University Press.

- International Federation of Social Workers (IFSW) (2014). Global Definition of Social Work. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/> [Erişim Tarihi: 25.11.2019]
- Kartal B. (2019). *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Memnuniyet Araştırması*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları, Ankara Ofset Basım Matbaacılık
- Kongar, E. (1972). *Sosyal Çalışma'ya Giriş*. Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları. (Tıpkıbasım). Ankara: SABEV, 2007.
- Kritz, M. M. (2012). Globalization of Higher Education and International Student Mobility - United Nations Expert Group Meeting on New Trends in Migration: Demographic Aspects Population Division. http://www.un.org/esa/population/meetings/EGM_MigrationTrends/KritzPresentationFinal.pdf [Erişim Tarihi: 30.06.2019]
- McLuhan, M. (1964) *Understanding media: The extensions of man*, The MIT Press; Reprint edition (October 20, 1994)
- OECD (2012), Assessment of Higher Education Learning Outcomes: Feasibility Study Report: Volume 1, Design and Implementation, OECD Publishing, Paris, www.oecd.org/education/skills-beyond-school/AHELOFSReportVolume1.pdf. [Erişim Tarihi: 24.11.2020]
- Ohmer, M. L., & Brooks, F. (2013). The practice of community organizing: Comparing and Contrasting Conflict and Concensus Approaches. (Eds. M. Well, M. Reisch, M.L. Ohmer). (in) *The handbook of community practice*, pp.233-248, USA: Sage Publication.
- Onat, Ü. (1986). *Sosyal Hizmette Toplum Çalışması Yöntemi ve Örnek Olay Çalışmaları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Özbesler, C. (2007). *Sosyal Hizmette Müdahale Aşamaları*. Rize İlinde Sosyal Risk Altında Olanlarla İlgili Hizmet Sunum Sisteminin Geliştirilmesi Projesi, (Hizmet Sunumunda Profesyonel Müdahale Eğitim Semineri) http://www.rizeshcek.gov.tr/belge_dosyasi/Sosyal_hizmetlerde_mudahale.doc [Erişim Tarihi: 27.05.2019]
- Özer, M. (2017). Türkiye'de Yükseköğretimde Uluslararasılaşmanın Son On Beş Yılı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), s. 177-184.
- Özkan, G. ve Güvendir, M. A. (2015). Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15 (1), s. 174-190.

- Pippard, J. L., ve Bjorklund, R. W. (2003). Identifying essential techniques for social work community practice. *Journal of community practice*, 11(4), s. 101-116.
- Porras, J. I., & Robertson, P. J. (1992). *Organizational development: Theory, practice, and research*. Consulting Psychologists Press.
- Rothman, J. (1964). An analysis of goals and roles in community organization practice. *Social Work*, vol. 9, no. 2, pp. 24-31.
- Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Öğrenci Toplulukları Yönergesi (2015). [https://kms.kaysis.gov.tr/\(X\(1\)S\(f5gjlwptxynpey10ehu4o2c5f\)\)/Home/Goster/59707?AspxAutoDetectCookieSupport=1](https://kms.kaysis.gov.tr/(X(1)S(f5gjlwptxynpey10ehu4o2c5f))/Home/Goster/59707?AspxAutoDetectCookieSupport=1) [Erişim Tarihi: 18.12.2019]
- Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKSDB). (2019). <http://sks.idari.erdogan.edu.tr/tr/page/rteu-kizilay-kackar-butik/1081> [Erişim Tarihi: 27.09.2019]
- Sargın, S. (2007). Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. cilt: 3, sayı: 5. s. 133-150.
- Schwartz, M. (1965). Community organization. *Encyclopedia of social work*, pp.177-189.
- Sheafor, B. W. & Horejsi, C. R. (2016). *Sosyal hizmet uygulaması: Temel teknikler ve ilkeler*. Ankara: Nika Yayınevi.
- Sherry, M., Thomas, P., & Chui, W. H. (2010). International students: A vulnerable student population. *Higher Education*, 60 (1), p. 33-46.
- Snoubar, Y. (2017). *Uluslararası Öğrencilerin Sorunları Ve Sosyal Hizmet Gereksinimleri*, İstanbul: Gece Kitaplığı
- Taşar, H. H. (2019). Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin yükseköğretim sorunları: Adıyaman üniversitesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(31), s. 160-187.
- Teater, B. (2015). *Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri Uygulama İçin Bir Giriş*, Ankara: Nika Yayınevi.
- Yanardağ, U. (2018). *Toplumla Sosyal Çalışmaya Giriş*. Ankara: Maya Akademi Yayınevi.
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F., & Savaşan, F. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254.
- Yolcuoğlu, İ. G. (2014). *Bireylerle, Ailelerle, Gruplarla ve Toplumla Sosyal Hizmet*, İstanbul: Nar Yayınevi.
- Yükseköğretim Kurumu (YÖK) (2017). Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı.

https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/turk_yuksekogretiminde_suriyeli_ogrenciler_uluslararası_konferansi_hatay.pdf [Erişim Tarihi: 27.06.2019]

Yükseköğretim Kurumu (YÖK) (2020a). Türkiye'deki üniversite sayıları ve dağılımları. <https://istatistik.yok.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 26.05.2020]

Yükseköğretim Kurumu (YÖK) (2020b). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Uyruklarına Göre Sayıları. <https://istatistik.yok.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 26.05.2020]

Zastrow, C. (2013). *Sosyal Hizmete Giriş*. Ankara: Nika Yayınları.

Xiang, B., ve Shen, W. (2009). International student migration and social stratification in China. *International Journal of Educational Development*, 29 (5), p. 513-522.

EK 1: Toplum Örgütlenmesi Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama Aşamaları

Toplum Örgütlenmesi Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama		
Sıra	Müdahale Planı Geliştirme Aşamaları*	Uygulama Boyutu
1	Müracaatçı sistemi ile birlikte çalışma	<p>3.2. <i>Topluluk Üyeleri ile İlişki Kurma ve Onlarla Bir Araya Gelme</i></p> <p>RTEÜ'de öğrenim gören uluslararası öğrenciler ile toplum örgütleyicisi uluslararası öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması amacıyla bir uluslararası öğrenci topluluğu kurulması sürecinde birlikte çalışma kararı almıştır.</p>
2	Sorunların belirlenmesi ve öncelik sırasına koyulması	<p>3.3. <i>Fikirleri Değerlendirme ve Paylaşma</i></p> <p>Evde kalan uluslararası öğrenciler mutfak giderlerini karşılamakta sorun yaşamaktadırlar. Kampüste beslenme için yeterli bütçeye sahip değildir. Ayrıca Türkiye'deki yemekler damak tatlarına uygun olmadığı için yetersiz beslenme sorunu yaşamaktadırlar.</p> <p>Kalacak yer (yurt ya da ev) ücretleri yüksek olduğu için ödeme sorunu yaşamaktadırlar. Ev ya da yurt ile üniversite arasındaki günlük ulaşım masrafı bütçelerini zorlamaktadır. Özel sağlık sigortası ücretleri yüksek olduğu için pek çok öğrenci ödeme sorunu yaşamaktadır. Sigortaları olmadan oturma izni alamıyor olmaları onları ekonomik olarak gelir getirici işlerde çalışmak zorunda bırakmaktadır.</p> <p>Bazı öğrenciler Türkiye'nin iklimsel ve sosyokültürel yapısına uygun kıyafetlere sahip değildir. Bu durum sosyal açıdan dışlanmalarına ya da ayrımcılığa maruz kalmalarına yol açabilmektedir. Kıyafet almak için yeterli bütçeye sahip değildir. Arkadaşlar arası kıyafet değişimi yapılmaktadır; ancak bu durum bazı sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.</p> <p>İletişim için yeterli düzeyde Türkçeye sahip olmayan öğrenciler bulunmaktadır. Bu öğrenciler açısından diğer öğrenciler ve yerel halk ile iletişim kuramamak önemli bir sorundur. Pek çok öğrenci Türkiye'deki hayata ve sisteme uyum sağlama konusunda sorun yaşamaktadır. Bazı öğrenciler kültür şoku, dışlanma ve ayrımcılık hissi yaşamaktadır. (bkz. Şekil 2)</p>
3	Sorunların ihtiyaca dönüştürülmesi	<p>3.3. <i>Fikirleri Değerlendirme ve Paylaşma</i></p> <p>(1) Beslenme gereksinimleri (2) Ekonomik gereksinimler (3) Giyim (kıyafet) gereksinimleri (4) Psikososyal gereksinimler (bkz. Şekil 2)</p>
4	Müdahale düzeylerinin belirlenmesi (mikro-mezzo ve makro)	<p>3.4. <i>Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama</i></p> <p>Mikro düzeyde:</p> <p>(1) Beslenme gereksinimleri: Üniversite yönetiminden gereksinim içinde olan uluslararası öğrencilere yönelik öğle ve/veya akşam yemeklerinde geçerli olacak yemek bursu talep edilebilir. Burada eylem sistemi üniversite yönetimi; hedef sistemi gereksinim içinde olan her bir uluslararası öğrencidir.</p> <p>(2) Ekonomik gereksinimler: Belediye başkanından il merkezinde düzenli olarak kermesler düzenlenmesi ve elde edilecek gelirin gereksinim içinde olan uluslararası öğrencilere cep harçlığı olarak verilmesi sağlanabilir.</p> <p>(3) Giyim (kıyafet) gereksinimleri (bireysel düzeyde): İl merkezinde hizmet veren konfeksiyonlardan gereksinim içinde olan uluslararası öğrencilere yönelik giyim desteği talep edilebilir. Her bir konfeksiyona gereksinim içinde bulunan bir uluslararası öğrenci yönlendirilebilir.</p> <p>(4) Psikososyal gereksinimler: Uluslararası öğrenciler Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden (RPDUAM)</p>

		<p>bireysel görüşmeler yoluyla psikososyal destek hizmeti almaya yönlendirilebilir.</p> <p>Mezzo düzeyde:</p> <p>(1) Beslenme gereksinimleri: İl genelinde topluluk aracılığıyla evlerde kalan uluslararası öğrencilere yönelik “askıda mutfak paketi” uygulaması başlatılabilir. Temel gıda maddelerine erişimde belediyenin sosyal hizmet ofisinden yararlanmaları sağlanabilir. Burada eylem sistemi ilde yer alan kurum/kuruluşlar ve/veya gönüllülerdir; hedef sistemi ise evlerde kalan tüm uluslararası öğrencilerdir.</p> <p>(2) Ekonomik gereksinimler: İl merkezinde bulunan çeşitli alışveriş merkezlerine, marketlere, konfeksiyonlara, kuaförlere/berberlere ve kırtasiyelere gidilerek uluslararası öğrencilere yönelik “indirimli” fiyat uygulaması talep edilebilir. Rize Şoförler Odası ile görüşülüp uluslararası öğrencilere yönelik “ek indirimler” ya da gereksinim içinde olanlara yönelik “ücretsiz taşıma” imkânı sağlanması talep edilebilir.</p> <p>(3) Giyim (kıyafet) gereksinimleri (grupsal düzeyde): Kızılay’ın Rize’de bulunan giysi evinin uluslararası öğrencilerin kullanımına açılması sağlanabilir.</p> <p>(4) Psikososyal gereksinimler: Valilikten, belediyeden veya rektörlükten uluslararası öğrencilere yönelik çeşitli kültür-sanat ve gezi faaliyetleri düzenlemeleri talep edilebilir.</p> <p>Makro düzeyde:</p> <p>Türkiye genelinde sayıları her geçen yıl artan uluslararası öğrenciler başta barınma olmak üzere beslenme, giyim, ulaşım ve sağlık gibi farklı alanlarda sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunların çözümünde gerekli politikaların üretilmesi ve farklı aktörlerin (Yükseköğretim Kurulu, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Kızılay ve yerel yönetimler gibi) sürece dâhil olacağı modellerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu uygulama örneği uluslararası öğrencilerin farklı alanlardaki sorunlarının tespiti ve gereksinimlerinin karşılanması için bir model olarak sunulabilir.</p>
5	Amaçların oluşturulması	<p>3.4. <i>Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama</i></p> <p>Bu müdahalede “RTEÜ Uluslararası Öğrenci Topluluğu” adıyla SKSDB’ye bağlı olarak faaliyet gösterecek bir topluluk kurulması ve uluslararası öğrencilerin tespit edilen gereksinimlerinin maksimum düzeyde karşılanması amaçlanmaktadır.</p>
6	Hedeflerin belirlenmesi	<p>3.4. <i>Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama</i></p> <p>Bunun için (1) en geç bir hafta içerisinde seçimli bir genel kurul toplantısı yapılması, (2) yönetim ile denetim kurullarının seçilmesi ve akademik danışmanın belirlenmesi (3) sorunların ve gereksinimlerin tespit edilmesi, sınıflandırılması ve öncelik sırasına koyulması, (4) gerekli faaliyetlerin planlanması, (5) ziyaretler yapılması ve gereksinimlerin karşılanması hedeflenmektedir.</p> <p>Bu hedeflere ulaşılmasında yüksek profilli kişilerin sürece dâhil edilmesi oldukça önemlidir. Bunun için öncelikle SKSDB’ye dilekçe ile başvuru yapılmış ve ziyaret edilecek kişilere takdim edilmek üzere plaket talep edilmiştir. Daha sonra üniversite bünyesinde faaliyet gösteren Basın-Yayın Enformasyon ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü ziyaret edilmiş ve topluluk için kurumsal bir logo tasarımı konusunda destek talep edilmiştir. Ardından önce Rektörlük Özel Kalem Müdürlüğü’nden randevu alınmış; rektörlük özel kalem müdüründen de valilik özel kalemi ve belediye başkanı sekreteri ile iletişime geçme konusunda destek talebinde bulunulmuştur. Böylece gerekli randevular alınmıştır. En nihayetinde</p>

		üniversite rektörü başta olmak üzere il valisi, belediye başkanı, il göç idaresi ve Kızılay il müdürleri ziyaret edilmiş ve destek talep edilmiştir.
7	Kontrat yapılması	<i>3.4. Müdahale Planı Geliştirme ve Uygulama</i> Seçimli genel kurul sonrasında yönetim ve denetim kurulları ile bir araya gelinerek gerçekleştirilmesi hedeflenen amaçlar ve çalışmalarla ilgili bir kontrat hazırlanmıştır. Bu kontratla her iki tarafa (toplum örgütleyicisine ve yönetim/denetim kurullarına) düşen sorumluluklar kayıt altına alınmıştır.
* Özbesler, 2007'den uyarlanmıştır.		